

مقدمه ای بر برنامه ریزی روستایی

آیژ عزمی

فصل پنجم

صرفه جویی های اقتصاد جدید

مقدمه

- ▶ کشاورزی به سه دلیل نقش خود را از دست داده است:
- ▶ بازتولید اقتصادی، اجتماعی و حمایت از راه اندازی تجارت خانه ها در نواحی روستایی
- ▶ عدالت اجتماعی برای همه، حذف محرومیت اجتماعی و تهیه خدمات و فرصت ها برای همه
- ▶ تقویت ارزش های نواحی روستایی، حمایت از محیط زیست طبیعی

مقدمه

- ▶ امروزه رویدادهای زیر در روستاها رخ داده است:
- ▶ گردشگران قشر متوسط وارد زندگی روستایی شده اند
- ▶ تمایل این گروه به تولید محصولات ارگانیک و حفظ ظاهر سنتی روستایی است
- ▶ مصرف گرایی در روستاها افزایش یافته است
- ▶ نقش زمین در روستا با توجه به افزایش مصرف گرایی کاهش یافته است
- ▶ توجه به محیط زیست و کیفیت محصولات محلی افزایش یافته است.

مقدمه

- ▶ افزایش آگاهی مردم موجب تغییر کیفیت مواد خام شده است
- ▶ مالکان کشاورزی بهره برداری از ارزش های طبیعی نواحی روستایی را شدت بخشیده و پتانسیل های تجاری این مناطق تقویت شده است.
- ▶ بازارهای کوچک و متوسط در نواحی روستایی توسعه یافته اند

تنوع کشاورزی

- ▶ ارتباط بین کشاورز و مصرف کننده باید کاهش یابد.
- ▶ مفهوم شهروند اکولوژیک امروزه مفهومی مطرح است که به معنای توسعه بازارهایی است که ارزش های اکولوژیک را توسعه می دهند.
- ▶ اصول کشاورزی ارگانیک:
  - ▶ عدم استفاده از کود و سم
  - ▶ استفاده از روش های بیولوژیک همچون حفاظت خاک
  - ▶ استفاده از روش های سنتی کاربرد دشمنان طبیعی
  - ▶ کشت مخلوط
  - ▶ استفاده از دامها و عدم استفاده از آنتی بیوتیک

رهیافت های برنامه ریزی گردشگری

- ▶ الف-فلسفه اول یا نظریه دسیسه:دیدگاه اول معتقد است که طبقه متوسط از نواحی گردشگری حمایت کرده و مالکان و گروه های فشار تعیین کننده ویژگی مناطق گردشگری هستند.
- ▶ ب-نظریه رتین که بر طبق این نظریه باید یک هژمونی از نخبگان علمی بر این مساله نظارت داشته باشند که چگونه نواحی روستایی مدیریت شده و این مناطق در برابر تغییر کاربری های بی رویه زمین حفاظت شوند.

رشد بخش ها و بازارها

- ▶ خدمات و کارخانه ها بیشترین حجم اقتصاد روستایی را در دست دارند
- ▶ تعداد و حجم شرکت های کوچک و متوسط رو به افزایش است
- ▶ فقدان خدمات و نیروی کار ماهر و متخصص مانع توسعه نواحی روستایی است.
- ▶ روستاهای نزدیک به شهر اولین بهره برندگان توسعه صنایع هستند
- ▶ تحرک پذیری و مکان یابی مجدد بازارها نقش مهمی در پویایی اقتصادی نواحی روستایی دارد.

رشد بخش ها و بازارها

► باید تلاش شود تا منافع ایجاد اقتصاد محلی از محل خارج نشود.

اندیشه درون گرایی و اقتصاد جدید روستایی

- ▶ کم‌رنگ شدن دیدگاه تولیدگرایی فرصت‌های جدیدی را در روستا ایجاد کرد.
- ▶ جامعه ریسک‌پذیر کاتالیزوری برای توسعه است
- ▶ کاهش یارانه‌ها منجر به بهبود نوآوری‌ها و خلق فرصت‌های جدید شد
- ▶ تغییر حکمروایی سومین عامل پیش‌برنده توسعه و تغییر روستایی بود.

اندیشه درون گرایی و اقتصاد جدید روستایی

- ▶ تغییر مالکیت کلید اصلی ساز و کار تغییرها در روستا است
- ▶ امروزه تغییر از تولید کالاهای کشاورزی به سمتی است که زندگی روستایی به عنوان کالا مورد توجه قرار بگیرد.
- ▶ انتقال مالکیت به دست شهری ها مهمترین عامل در فرایند توسعه روستایی است.

زندگی روستایی و اقتصاد

- ▶ نواحی حفاظت شده که مکان هایی پست یا مرتفع هستند که قابلیت سکونتگاهی بالا دارند اما بازسازی آن ها مورد مناقشه است. قابلیت این مکان ها برای گردشگری است(با احتیاط)
- ▶ نواحی مساله دار که نواحی دوردست با فعالیت کشاورزی و دسترسی محدود که کشاورزان برنامه های توسعه را تدوین می کنند
- ▶ نواحی قیم مابانه که توسعه در دست مالکان بزرگ بوده و در زمان وقوع بحران ها املاک خود را می فروشند. مدیریت و حفاظت ابزار مهمی در حفظ بقا و تنوع بخشی اقتصادی است

زندگی روستایی و اقتصاد

▶ نواحی مشتری مدار نواحی دور که کشاورزی نقش مهمی در اقتصاد محلی دارد. در این نواحی پروژه هایی اجرا می شود که در دیگر روستاها طرفدار ندارد. اشتغال و رفاه نگرانی عمده مردم این مناطق است. نظیر مناطق معدنی

گونه شناسی روستاها

- ▶ نواحی با بازدیدکنندگان پویا: حومه های ثروتمند با تراکم جمعیتی بالا و ارتباط زیاد با شهر
- ▶ نواحی با بازدیدکنندگان ثابت که نزدیک شهرها بوده و مهاجر پذیری بالایی دارند
- ▶ نواحی روستایی پویا: نواحی با مهاجر پذیری کم، وابستگی کم به شهر اما با رشد اقتصادی بالا.
- ▶ نواحی روستایی عمقی: یک نمونه کلاسیک از روستاها با ارتباط کم با شهر و شغل غالب کشاورزی و دامپروری و روند مهاجرتی آرام.

گونه شناسی روستاها

- ▶ نواحی منزوی مختص بازنشستگان نواحی پذیرنده سالمندان با درآمد کم و بازدیدکنندگان بالا که از نظر اقتصادی مکان هایی قابل توجه هستند.
- ▶ نواحی پیرامونی: ساختار اقتصادی کشاورزی و گردشگری دارند. احتمالاً قبلاً فعالیتی اقتصادی در آنجا غالب بوده و اکنون فاقد هر گونه فعالیت هستند. توسعه این مکان ها به برنامه ریزی دولت وابسته است.

گونه شناسی روستاها

► نواحی روستایی تخریب شده فاقد اشتغال محلی اما نزدیک به شهر که درآمدها پایین است. برای فعالیت های تجاری جذاب نیستند.

گونه شناسی روستاها

▶ سناریوهای آینده نواحی روستایی

- ▶ سناریوی نواحی مصرفی: بر پایه آن اقتصاد نواحی روستایی برای همیشه به شهرها وابسته خواهد بود. شامل نواحی می شود با بازدیدکنندگان پویا که گردشگران نقش مهمی داشته و همین عامل موجب می شود که بومیان منفعت کمتری از منافع توسعه ببرند.
- ▶ سناریوی زندگی خوب قرن بیست و یکمی که مبتنی بر طبقه متوسط شهری بوده و لذا فعالیت های کارخانه ای و صنعتی در روستا آسیب می بیند. با این همه توجه به سمت کشاورزی و گردشگری رفته و برخی از مشکلات اقتصاد روستایی از این طریق حل می شود.